

**POUCZENIE O UPRAWNIENIACH I OBOWIĄZKACH
POKRZYWDZONEGO
W POSTĘPOWANIU KARNYM**

Osoba fizyczna lub prawna, której dobro zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo, jest pokrzywdzonym w postępowaniu karnym (art. 49 § 1 kpk). Przedstawiciel lub opiekun pokrzywdzonego małoletniego, całkowicie albo częściowo ubezwłasnowolnionego lub nieporadnego może wykonywać jego prawa (art. 51 kpk). Osoba najbliższa lub pozostająca na utrzymaniu zmarłego pokrzywdzonego może wykonywać jego prawa (art. 52).

W postępowaniu przygotowawczym poprzedzającym wniesienie sprawy do sądu pokrzywdzony jest stroną procesową (art. 299 § 1 kpk). W postępowaniu sądowym może być stroną (oskarżycielem posiłkowym), jeżeli tego zażąda do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego (art. 53 i art. 54 § 1 kpk). W razie natomiast doręczenia odpisu wyroku nakazowego pokrzywdzony może złożyć wniosek o przystąpieniu do sprawy w charakterze oskarżyciela posiłkowego nie później niż wraz z sprzeciwem (art. 505 § 2 kpk). Cofnięcie aktu oskarżenia przez oskarżyciela publicznego nie pozbawia uprawnień oskarżyciela posiłkowego. Pokrzywdzony, który uprzednio nie korzystał z uprawnień oskarżyciela posiłkowego, może w terminie 14 dni od powiadomienia go o cofnięciu przez oskarżyciela publicznego aktu oskarżenia oświadczyć, że przystępuje do postępowania jako oskarżyciel posiłkowy (art. 54 k.p.k.). W sprawie, w której oskarżyciel publiczny nie bierze udziału, niestawiennictwo oskarżyciela posiłkowego i jego pełnomocnika na rozprawie głównej bez usprawiedliwienia uważa się za odstąpienie od oskarżenia (art. 57 § 1 a k.p.k.).

**W związku z tym pokrzywdzonemu przysługują wymienione poniżej
uprawnienia:**

1. Prawo do korzystania z pomocy wybranego przez siebie pełnomocnika, którym może być adwokat, radca prawny lub radca Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. Nie można mieć więcej niż trzech pełnomocników jednocześnie. W zależności od wyniku procesu kosztami wynajęcia pełnomocnika może zostać obciążony oskarżony (art. 627-629). Jeżeli pokrzywdzony wykaze, że nie stać go na pełnomocnika, sąd może wyznaczyć pełnomocnika z urzędu (art. 78 § 1, art. 87 § 1 i § 2, art. 88 kpk). Pełnomocnika ustanawia pokrzywdzony, do czasu ustanowienia pełnomocnika przez pokrzywdzonego pozbawionego wolności, pełnomocnika może ustanowić inna osoba, o czym niezwłocznie zawiadamia się pokrzywdzonego, upoważnienie może być udzielone na piśmie albo przez oświadczenie do protokołu organu prowadzącego postępowanie karne (art. 83 k.p.k.).
2. Prawo do bezpłatnej pomocy tłumacza, przy przesłuchaniu lub zapoznaniu z treścią dowodu, jeżeli pokrzywdzony nie mówi po polsku, a także - w razie potrzeby - jeżeli jest on głuchy lub niemy (art. 204 § 1 i § 2 kpk).
3. W razie złożenia przez prokuratora wniosku o wydanie wyroku i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar i środków karnych (wniosek z art. 335 § 1 k.p.k) uwzględnienie wniosku jest możliwe tylko wówczas, jeżeli nie sprzeciwi się temu pokrzywdzony, należycie powiadomiony o terminie posiedzenia. Sąd, uwzględniając wniosek, skazuje oskarżonego wyrokiem.
4. Pokrzywdzony może wziąć udział w rozprawie, jeżeli się stawi, i pozostać na Sali, choćby miał składać zeznania jako świadek (art. 384 § 2 kpk).
5. Pokrzywdzonemu przysługuje zwrot kosztów stawiennictwa na wezwanie (art. 618a-618e i art. 618j). W wypadku wezwania do osobistego stawiennictwa, usprawiedliwienie

nieobecności z powodu choroby jest możliwe wyłącznie po przedstawieniu zaświadczenia wystawionego przez lekarza sądowego. Inne zwolnienie jest niewystarczające (art. 117 § 2a).

6. Prawo do złożenia wniosku o skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego w celu pogodzenia się z podejrzanym (art. 23a kpk). Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny. Pozytywne wyniki przeprowadzonej mediacji są brane pod uwagę przez sąd przy wymiarze kary (art. 53 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny, Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.).

7. Prawo do złożenia wniosku o naprawienie szkody lub zadośćuczynienie wyrządzonej krzywdzie aż do zamknięcia przewodu sądowego (art. 49a).

8. Prawo do złożenia apelacji od wydanego na posiedzeniu wyroku warunkowo umarzającego postępowanie (art. 444 § 1 k.p.k.).

9. Prawo do otrzymania informacji o uchyleniu, nieprzedłużeniu lub zmianie tymczasowego aresztowania na inny środek zapobiegawczy stosowanego wobec oskarżonego lub o jego ucieczce z aresztu śledczego, chyba, że pokrzywdzony oświadczy, iż z takiego uprawnienia rezygnuje (art. 253 § 3 k.p.k.).

10. Prawo do złożenia zażalenia na każdą czynność naruszającą prawa pokrzywdzonego (art. 302 § 2, art. 459).

11. Na wniosek pokrzywdzonego zgłoszony w postępowaniu przygotowawczym sąd powiadamia go o sposobie zakończenia sprawy listem zwykłym, przesłanym na wskazany przez pokrzywdzonego adres, za pośrednictwem telefaksu lub poczty elektronicznej wraz z odpisem prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie lub jego wyciągiem, które mogą być przesłane w postaci elektronicznej.

12. Pokrzywdzony będący obywatelem polskim lub obywatelem innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej może się ubiegać o państwową kompensatę na zasadach określonych w ustawie z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw (Dz. U. Nr 169, poz. 1415, z późn. zm.).

13. Adres miejsca zamieszkania i adres pracy pokrzywdzonego nie są ujawniane w aktach sprawy. Można je ujawnić tylko wyjątkowo (art. 148 § 2a-2c kpk).

14. W razie zagrożenia dla życia lub zdrowia pokrzywdzonego lub jego najbliższych, mogą oni otrzymać ochronę Policji na czas czynności procesowej, a jeżeli stopień zagrożenia jest wysoki, mogą oni otrzymać ochronę osobistą lub pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu. Wniosek o udzielenie ochrony kieruje się do komendanta wojewódzkiego Policji za pośrednictwem organu prowadzącego postępowanie albo sądu (art. 1-17 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, Dz. U. z 2015 r. poz. 21).

15. Pokrzywdzony i jego najbliżsi mogą otrzymać pomoc medyczną, psychologiczną, rehabilitacyjną, prawną oraz materialną w Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem (art. 43 § 8 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy, Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.).

16. Jeżeli sprawcy zakazano zbliżania się lub kontaktowania się z pokrzywdzonym, zakaz ten, na wniosek pokrzywdzonego, może być wykonywany także w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej na podstawie europejskiego nakazu ochrony (art. 611w-611wc kpk).

Pokrzywdzony jest obowiązany:

1) wskazać adres dla doręczeń w kraju lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, jeżeli nie przebywa w kraju ani w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej; w przeciwnym wypadku pismo wysłane na ostatnio znany adres w kraju lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej albo, jeżeli adresu tego nie ma,

załączone do akt sprawy uważa się za doręczone (art. 138 kpk);

2) podać nowy adres w wypadku zmiany miejsca zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie; w przeciwnym wypadku pismo wysłane na dotychczasowy adres zostanie uznane za skutecznie doręczone, a czynność lub rozprawa zostanie przeprowadzona pod nieobecność pokrzywdzonego; niewskazanie adresu może również uniemożliwić złożenie wniosku, zażalenia lub apelacji z powodu upływu terminów (art. 139 kpk).

Ponadto Sąd informuję, że :

O przesłaniu aktu oskarżenia do sądu oskarżyciel publiczny (Prokurator) zawiadamia pokrzywdzonego. Ponadto na wniosek pokrzywdzonego należy poinformować go o zarzutach oskarżenia i ich kwalifikacji prawnej (art. 334 kpk i art. 337a kpk).

Na wniosek pokrzywdzonego doręczenie może być dokonane na wskazany przez niego adres skrytki pocztowej. W tym wypadku pismo przesłane za pośrednictwem operatora pocztowego, o którym mowa w art. 131 § 1 pkt 1, składa się w placówce pocztowej tego operatora, umieszczając zawiadomienie o tym w skrytce pocztowej adresata (art. 132 § 1a kpk).

Jeżeli koniec terminu przypada na dzień uznany przez ustawę za dzień wolny od pracy lub na sobotę, czynność można wykonać następnego dnia, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą (art. 123 § 3 kpk).

W przypadku kierowania do Sądu pism procesowych - pismo powinno zawierać: oznaczenie organu, do którego jest skierowane, oraz sprawy, której dotyczy, oznaczenie oraz adres wnoszącego pismo, oznaczenie oraz adres wnoszącego pismo, a także - w pierwszym piśmie złożonym w sprawie - **numer telefonu, telefaksu i adres poczty elektronicznej lub oświadczenie o ich nieposiadaniu**, treść wniosku lub oświadczenia, w miarę potrzeby z uzasadnieniem, datę i podpis składającego pismo (art. 119 § 1 kpk).

Od przesłuchania pokrzywdzonego w charakterze świadka można odstąpić, jeżeli czynność ta nie jest niezbędna do dokonania ustaleń faktycznych. Pokrzywdzony, który nie był przesłuchany w charakterze świadka, powinien zostać przesłuchany w tym charakterze, jeżeli tego zażąda, chyba że uwzględnienie żądania prowadziłoby do przewlekłości postępowania (art. 315a kpk);